خلاصه‌ای از نشریه آماری نظام پزشکی

مجله نظام پزشکی
سال چهارم ، شماره ۵ ، صفحه ۴۴۷ ، ۱۳۵۴

در اسفند ماه ۱۳۵۳ پنجمین نشریه‌آماری نظام‌پزشکی‌ایران شامل‌آمار پزشکان و دندانپزشکان‌کشور انتشار یافت‌که در اینجا خلاصهٔ آن برای اطلاع همکاران ارجمند درج میشود:

۱ـ مجموع پزشکان و عدهٔ پزشکان متخصص نسبت به آمار سال ۱۳۵۲ از ۱۰۲۸۵ به ۱۱۳۷۳ و از ۳۰۳۸ به ۳۸۹۷ تن رسیده و بترتیب ۱۰۸۸ و ۳۵۹ تن افزایش یافته است.

۲ـ در محدوده تهران بزرگ ۴۶/۴ درصد ازمجموع پزشکان (عمومی ـ متخصص) و ۶۶/۷ درصد از مجموع پزشکان متخصص مستقر هستند.

۳ـ باتوجه به‌اینکه متوسط جمعیت‌کشور برای یك پزشك ۲۷۸۲ تن است، درتهران بزرگ درمقابل ۸۶۶ تن جمعیت یك پزشك خدمت میکند. در نقاط دیگرکشورکمترین نسبت پزشك مربوط به استان‌ایلام و پشتکوه و استان زنجان است.

۴ـ پزشکان عمومی ومتخصص ومجاز بترتیب ۶۴/۸ درصد، ۳۴/۲ درصد و ۱ درصد ازمجموع پزشکان را تشکیل میدهند.

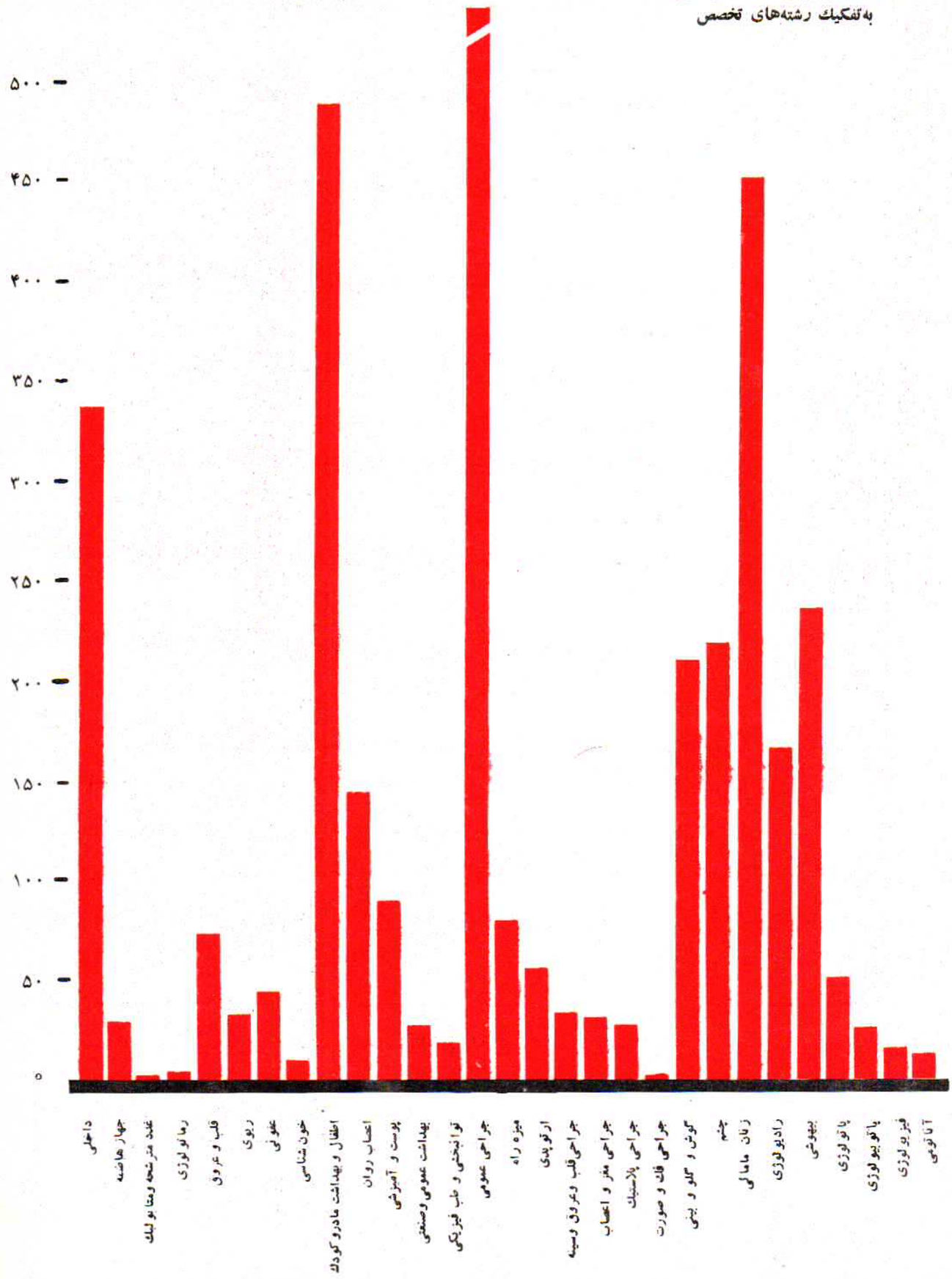
۵ـ از عده پزشکان متخصص ۶۶/۷ درصدکل آنان درمحدوده تهران بزرگ سکونت دارند ودرنتیجه تهران بزرگ ۴۹/۲۷ درصد پزشکان متخصص و ۵۰/۷۳ درصد پزشکان عمومی و مجاز را دربردارد.

۶ـ عده کل دندانپزشکان‌کشور ۱۶۱۰ تن است که ازاین عده ۹۱۷ تن در تهران بزرگ مستقرهستند.

۷ـ با توجه به اینکه متوسط جمعیت‌کشور برای یك دندانپزشك ۱۹۶۵۵ تن است در تهران بزرگ درمقابل ۴۹۸۳ تن جمعیت، یك دندانپزشك خدمت میکند.

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-09]

نمودار عده پزشکان متخصص ایران
به‌تفکیک رشته‌های تخصص

۱۵ـ با مقایسه تعداد کل فارغ‌التحصیلان دندانپزشکی دانشگاه‌های ایران (۱۸۱۶) و تعداد آنانکه در نظام‌پزشکی ثبت نام نموده‌اند (۱۲۸۷).معلوم میگرددکه ۵۲۹ نفر از دندانپزشکان در نظام‌پزشکی سابقه ثبت نام ندارند واین رقم شامل دندانپزشکانی است‌که یا بحرفه دندانپزشکی اشتغال ندارند، یا در خارج از کشور هستند و یا بعنوان سپاهی بهداشت خدمت میکنند وعده‌ای هم برحمت ایزدی پیوسته‌اند.

۱۶ـ دوسال تحصیل ۸۴ ـ ۱۳۸۳ تا پایان ۱۳۷۲

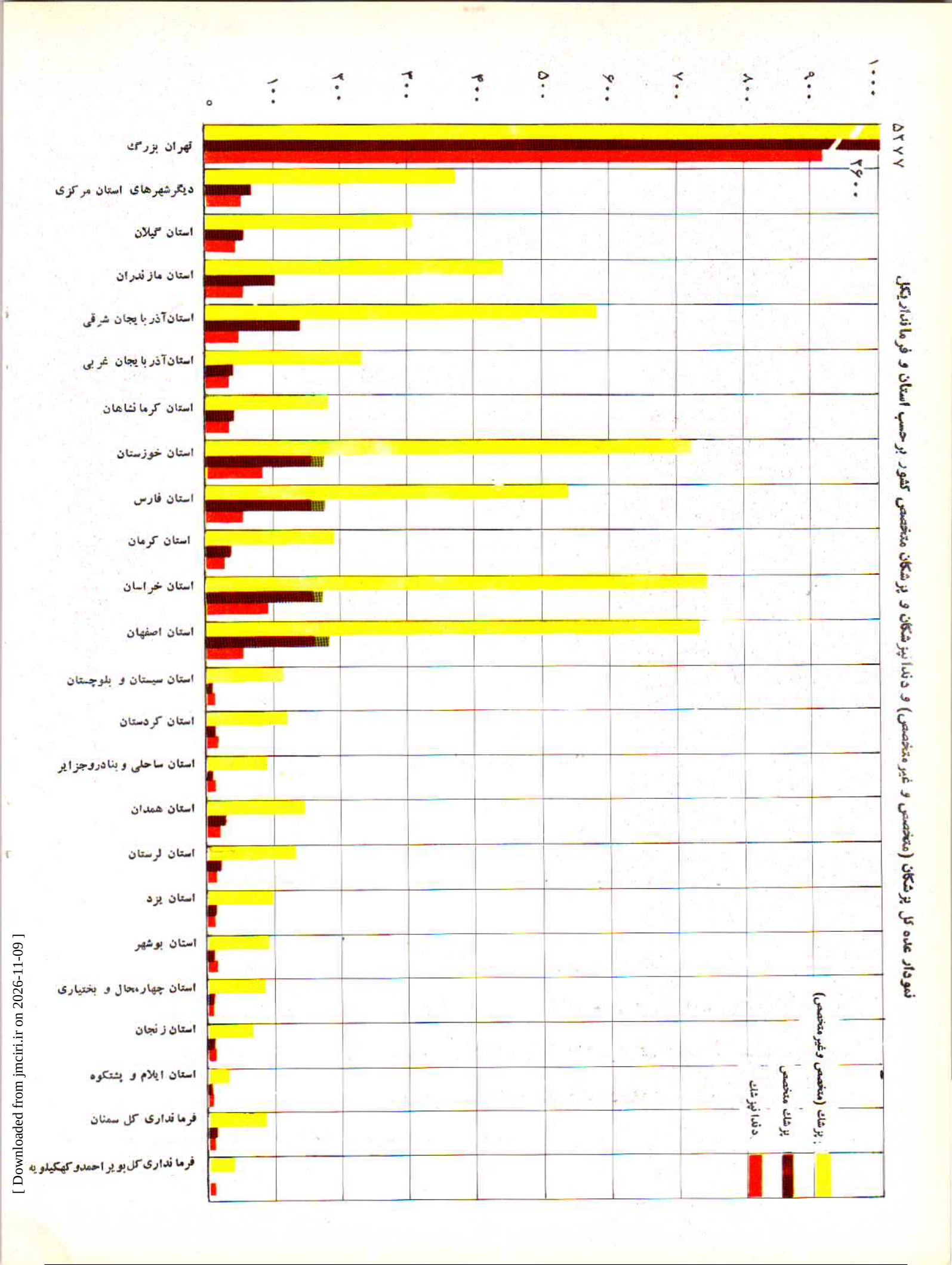
[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-09]

آمار پزشکان و دندانپزشکان کشور بر حسب استان و فرمانداری کل نسبت به جمعیت کشور

استان ـ فرمانداری کل	جمع کل	پزشکان			دندانپزشکان			جمعیت کشور در سال ۱۳۵۲ (به هزار نفر)
		جمع	درصد پزشک	نسبت جمعیت به یک پزشک	جمع	درصد دندانپزشک	نسبت جمعیت به یک دندانپزشک	
کل کشور	۱۲۹۸۳	۱۱۳۷۳	۱۰۰/۰	۲۷۸۲	۱۶۱۰	۱۰۰/۰	۱۹۶۵۵	۳۱۶۴۵
استان مرکزی: تهران بزرگ	۶۱۹۴	۵۲۷۷	۴۶/۴	۸۶۶	۹۷۱	۵۷/	۳۹۸۳	۴۵۷۰
استان مرکزی: دیگر شهرستانها	۴۳۰	۳۷۳	۳/۳	۵۳۵۹	۵۷	۳/۵	۳۵۰۷۰	۱۹۹۹
استان گیلان	۳۵۴	۳۱۱	۲/۷	۴۹۲۹	۴۳	۲/۷	۳۵۶۵۱	۱۵۳۳
استان مازندران	۵۰۲	۴۴۱	۳/۹	۵۵۱۲	۶۱	۳/۸	۳۹۸۵۲	۲۴۳۱
استان آذربایجان شرقی	۶۲۹	۵۸۰	۵/۱	۵۳۳۷	۴۹	۳/۰	۶۳۱۸۳	۳۰۹۶
استان آذربایجان غربی	۲۵۸	۲۲۶	۱/۹	۵۹۰۲	۳۲	۲/۰	۴۱۶۸۷	۱۳۳۴
استان کرمانشاهان	۲۱۹	۱۸۴	۱/۶	۵۱۹۰	۳۵	۲/۲	۲۷۲۸۵	۹۵۵
استان خوزستان	۸۰۲	۷۱۸	۶/۲	۲۸۶۹	۸۴	۵/۲	۲۴۵۲۳	۲۰۶۰
استان فارس	۵۸۳	۵۳۲	۴/۷	۳۶۱۰	۵۱	۳/۳	۳۷۶۶۶	۱۹۲۱
استان کرمان	۲۲۲	۱۹۷	۱/۷	۵۲۶۳	۲۵	۱/۶	۴۱۴۸۰	۱۰۳۷
استان خراسان	۸۳۶	۷۴۲	۶/۵	۳۹۰۸	۹۴	۵/۹	۳۰۸۵۱	۲۹۰۰
استان اصفهان	۷۸۶	۷۳۴	۶/۴	۲۶۰۴	۵۲	۳/۲	۳۶۷۶۹	۱۹۱۲
استان سیستان و بلوچستان	۱۱۸	۱۰۷	۰/۹	۵۱۶۸	۱۱	۰/۷	۵۰۲۷۲	۵۵۳
استان کردستان	۱۲۸	۱۱۵	۱/۰	۶۲۱۷	۱۳	۰/۹	۵۵۰۰۰	۷۱۵
استان ساحلی و بنادر	۹۷	۸۶	۰/۸	۴۸۹۵	۱۱	۰/۶	۳۸۲۷۲	۴۲۱
استان همدان	۱۶۰	۱۴۴	۱/۳	۷۰۶۲	۱۶	۱/۰	۶۳۵۶۲	۱۰۱۷
استان لرستان	۱۴۱	۱۲۹	۱/۲	۷۳۲۵	۱۲	۰/۷	۷۸۷۵۰	۹۴۵
استان یزد	۱۰۹	۹۹	۰/۹	۳۰۷۰	۱۰	۰/۶	۳۰۴۰۰	۳۰۴
استان بوشهر	۱۰۶	۹۴	۰/۸	۳۳۹۴	۱۲	۰/۷	۲۶۵۸۳	۳۱۹
استان چهارمحال و بختیاری	۸۹	۸۶	۰/۸	۴۱۲۷	۳	۰/۲	۱۱۸۳۳۳	۳۵۵
استان زنجان	۶۳	۵۶	۰/۵	۹۱۷۸	۷	۰/۴	۷۳۴۳۳	۵۱۴
استان ایلام و پشتکوه	۲۸	۲۵	۰/۲	۱۰۵۶۰	۳	۰/۲	۸۸۰۰۰	۲۶۴
فرمانداری کل سمنان	۹۶	۸۶	۰/۸	۲۵۸۱	۱۰	۰/۶	۲۲۲۰۰	۲۲۲
فرمانداری کل بویراحمد و کهکیلویه	۳۳	۳۱	۰/۳	۷۳۵۴	۲	۰/۱	۱۱۴۰۰۰	۲۲۸

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-09]

نمودار عده کل پزشکان (متخصص و غیرمتخصص) و دندانپزشکان و پزشکان متخصص کشور برحسب استان و فرمانداری کل

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-09]

۸ـ ازمجموع ۱۱۳۷۳ تن پزشك، ۸۱۷ تن زن وازمجموع ۱۶۱۰ تن دندانپزشك، ۲۶۸ تن زن میباشند.

۹ـ از ۱۱۲۶۵ تن پزشکی که درجه دکترای پزشکی دارند، ۸۸/۸ درصد آنان ازایران فارغ‌التحصیل شده‌اند و ۱۱/۲ درصد بقیه بترتیب در آلمان ـ فرانسه ـ ترکیه ـ سوئیس ـ انگلستان ـ آمریکا و دیگر کشورها دانش‌پزشکی آموخته‌اند.

۱۰ـ از ۱۶۱۰ تن دندانپزشك، ۱۵۹ تن دندانپزشك بی‌عنوان دکترا و ۸۵ تن دندانپزشك مجازهستند.

۱۱ـ ۱۳۶۶ تن دندانپزشك (۹۴/۲ درصد) از ایران و (۵/۸ درصد) بقیه بترتیب ازآلمان ـ ترکیه ـ انگلستان و دیگرکشورها درجه دکترای دندانپزشکی دریافت داشته‌اند.

۱۲ـ از ۱۱۳۷۳ تن پزشك ساکن کشوربجز ۱۰۸ ازآنان که مجازهستند، ۱۰۰۰۲ تن ازایران درجه دکترا گرفته‌اند. نسبت عده‌اخیر(۱۰۰۰۲) برحسب‌دانشگاهی‌که ازآن فارغ‌التحصیل‌شده‌اند بشرح زیراست: دانشگاه تهران، ۵۴/۲درصد ـ دانشگاه آذرابادگان (تبریز)، ۱۴/۴درصد ـ دانشگاه‌اصفهان، ۱۰/۷درصد ـ دانشگاه فردوسی(مشهد)، ۹/۷ درصد ـ دانشگاه پهلوی(شیراز)، ۴/۱درصد ـ دانشگاه جندی‌شاپور(اهواز)، ۴ درصد ـ دانشگاه ملی‌ایران، ۲/۹درصد.

۱۳ ـ از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۵۳ جمعاً ۱۳۰۰۹ تن پزشك از دانشگاه‌های ایران فارغ‌التحصیل شده‌اند بدین ترتیب:

دانشگاه تهران (۵۵/۲ درصد) از سال ۱۳۰۰ ـ دانشگاه آذرابادگان (۱۳/۱ درصد) از سال ۱۳۳۲ ـ دانشگاه پهلوی (۶ درصد) از سال ۱۳۳۴ ـ دانشگاه فردوسی (۸/۹ درصد) از سال ۱۳۳۵ ـ دانشگاه اصفهان (۹/۵ درصد) از سال ۱۳۳۵ ـ دانشگاه جندی شاپور (۳/۷ درصد) از سال ۱۳۴۴ ـ دانشگاه ملی ایران (۳/۶ درصد) ازسال۱۳۴۹. لذا بامقایسه‌تعدادکل‌فارغ‌التحصیلان‌پزشکی‌دانشگاه‌های ایران (۱۳۰۰۹) و تعداد آنانکه در نظام پزشکی ثبت نام نموده‌اند (۱۰۰۰۲) معلوم میگرددکه ۳۰۰۷ تن از پزشکان درنظام پزشکی سابقه‌ای ندارند و این ارقام شامل پزشکانی است‌که یا بحرفه پزشکی اشتغال ندارند ویا در خارج از کشور مقیم هستند ویا بعنوان سپاهی بهداشت خدمت میکنند و عده‌ای هم برحمت ایزدی پیوسته‌اند. بطور تقریب میتوان‌گفت که از این عده حدود ۲۰۰۰ تن بخارج ازکشور عزیمت‌کرده‌اند.

۱۴ـ از سال ۱۳۱۴ تا ۱۳۵۳ جمعاً ۱۸۱۶ تن دندانپزشك ازدانشگاه‌های ایران فارغ‌التحصیل‌شده‌اند که از این رقم سهم دانشگاه تهران (۸۵ درصد) ازسال ۱۳۱۴، دانشگاه ملی(۹/۲ درصد) از سال ۱۳۵۰، و دانشگاه‌فردوسی (۸/۵ درصد)ازسال۱۳۵۰ است.

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-09]

۲۱۹ تن دررشته بیهوشی ـ ۱۰۲ تن دررشته پاتولوژی و آزمایشگاهی (آسیب‌شناسی ـ آزمایشگاه بالینی ـ پزشکی قانونی) ـ ۴۷ تن دررشته پاتوبیولوژی (بیوشیمی ـ بیولوژی ـ سرم‌شناسی ـ انگل شناسی ومیکرب شناسی) ـ ۲۷ تن در رشته فیزیولوژی ، فارماکولوژی وبیوفیزیك ـ ۲۵ تن در رشته آناتومی و بافت‌شناسی دارای درجه تخصص هستند .

۲۰ـ از شهریور ماه ۱۳۴۸ تا پایان اسفند ماه ۱۳۵۳ ـ ۱۹۰ تن از پزشکان و دندانپزشکان برحمت ایزدی پیوسته‌اند.

***

نشریه آماری با نمودارها و جدول‌های جامع و جالب و مقایسه‌ای تهیه شده و هرسال تجدید میشود تا همیشه آخرین اطلاعات آماری راجع به جامعه پزشکی ایران در اختیار خوانندگان قرارگیرد.

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-09]

آمار پزشکان و دندانپزشکان کشور برحسب استان و فرمانداری کل

نام استان ـ فرمانداری کل	جمع کل	پزشکان				دندانپزشکان			
		جمع	عمومی	متخصص	مجاز	جمع	باعنوان دکترا	بی‌عنوان دکترا	مجاز
کل کشور	**۱۲۹۸۳**	**۱۱۳۷۳**	**۷۳۸۶**	**۳۸۹۷**	**۱۰۸**	**۱۶۱۰**	**۱۳۶۶**	**۱۵۹**	**۸۵**
استان مرکزی (تهران بزرگ)	۶۱۹۴	۵۲۷۷	۲۶۳۳	۲۶۰۰	۴۴	۹۱۷	۷۸۷	۷۲	۵۸
استان مرکزی (دیگر شهرستانها)	۴۳۰	۳۷۳	۲۹۶	۷۰	۷	۵۷	۴۴	۸	۵
استان گیلان	۳۵۴	۳۱۱	۲۴۶	۶۱	۴	۴۳	۳۸	۳	۲
استان مازندران	۵۰۲	۴۴۱	۳۳۶	۱۰۰	۵	۶۱	۵۲	۷	۲
استان آذربایجان شرقی	۶۲۹	۵۸۰	۴۳۱	۱۴۵	۴	۴۹	۳۸	۱۱	–
استان آذربایجان غربی	۲۵۸	۲۲۶	۱۹۰	۳۴	۲	۳۲	۲۰	۱۲	–
استان کرمانشاهان	۲۱۹	۱۸۴	۱۴۷	۳۷	–	۳۵	۲۸	۶	۱
استان خوزستان	۸۰۲	۷۱۸	۵۳۸	۱۷۷	۳	۸۴	۷۴	۱۰	–
استان فارس	۵۸۳	۵۳۲	۳۴۶	۱۷۷	۹	۵۱	۴۵	۱	۵
استان کرمان	۲۲۲	۱۹۷	۱۶۲	۳۳	۲	۲۵	۲۱	۳	۱
استان خراسان	۸۳۶	۷۴۲	۵۵۸	۱۷۶	۸	۹۴	۸۵	۵	۴
استان اصفهان	۷۸۶	۷۳۴	۵۴۱	۱۸۳	۱۰	۵۲	۴۶	۵	۱
استان سیستان و بلوچستان	۱۱۸	۱۰۷	۹۹	۸	–	۱۱	۹	۲	–
استان کردستان	۱۲۸	۱۱۵	۱۰۳	۱۱	۱	۱۳	۱۱	۲	–
استان ساحلی و بنادر و جزایر	۹۷	۸۶	۸۲	٤	–	۱۹	۹	۲	–
استان همدان	۱۶۰	۱۴۴	۱۱۲	۲۶	۶	۱۶	۱۱	۴	۱
استان لرستان	۱۴۱	۱۲۹	۱۱۲	۱۶	۱	۱۲	۱۱	۱	–
استان یزد	۱۰۹	۹۹	۸۶	۱۱	۲	۱۰	۶	–	۴
استان بوشهر	۱۰۶	۹۴	۸۹	۵	–	۱۲	۱۰	۲	–
استان چهارمحال و بختیاری	۸۹	۸۶	۸۲	۴	–	۳	۳	–	–
استان زنجان	۶۳	۵۶	۵۰	۶	–	۷	۴	۳	–
استان ایلام و پشتکوه	۲۸	۲۵	۲۴	۱	–	۳	۳	–	–
فرمانداری کل سمنان	۹۶	۸۶	۷۴	۱۲	–	۱۰	۹	–	۱
فرمانداری کل بویراحمد و کهکیلویه	۳۳	۳۱	۳۱	–	–	۲	۲	–	–

[Downloaded from jmciri.ir on 2026-11-09]